

TALABA YOSHLARDA 4K MODEL ASOSIDA EKOLOGIK KO'NIKMALARNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Bekchanova Feruza Marimboy qizi

Urganch davlat pedagogika instituti

“Maktabgacha ta'lim va tabiiy fanlar”

kafedrasi katta o'qituvchisi

ANNOTATSIYA. Ushbu maqolada talaba yoshlarda ekologik ko'nikmalarni shakllantirishda 4K modeli (kritik fikrlash, kommunikatsiya, kolaboratsiya va kreativlik) asosidagi yondashuvning samaradorligi tahlil qilinadi. 4K modeli orqali ekologik ta'limning zamonaviy talablarga mos metodik asoslari ishlab chiqilgan. Shuningdek, ekologik madaniyatni rivojlantirishga qaratilgan ta'lim texnologiyalarining integratsiyasi ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: 4K modeli, ekologik ta'lim, talaba yoshlar, metodika, ko'nikma, kreativlik, kommunikatsiya, ekologik madaniyat.

Bugungi globallashuv va texnologik taraqqiyot davrida insoniyat oldida turgan eng muhim muammolardan biri ekologik barqarorlikni saqlashdir. Ekologik muammolarni hal etishda aholining, ayniqsa talaba yoshlarning ekologik bilim, ko'nikma va madaniyatini oshirish dolzarb ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, zamonaviy ta'limda 4K modeli asosida ekologik ko'nikmalarni shakllantirish masalasi nihoyatda muhimdir.

4K modeli zamonaviy ta'lim strategiyasining asosiy to'rt elementi asosida shakllangan:

Kritik fikrlash (Critical thinking) – muammolarni chuqur tahlil qilish va yechimlar ishlab chiqish qobiliyati.

Kommunikatsiya (Communication) – o'z fikrini aniq ifoda qilish, axborot almashish qobiliyati.

Kolaboratsiya (Collaboration) – guruhda ishlash, hamkorlikda yechim topish.

Kreativlik (Creativity) – yangicha fikrlash va muqobil yechimlar yaratish.

Mazkur model nafaqat umumiy kompetensiyalarni rivojlantiradi, balki ekologik muammolarni hal etishga yo'naltirilgan tafakkur tarzini ham shakllantiradi.

Universitet talabalari jamiyatda ijtimoiy faollikni namoyon etuvchi qatlamdir. Ularning ekologik savodxonligini oshirish:

atrof-muhitga mas'uliyatli munosabatni shakllantirish;

ijtimoiy tarmoqlarda ekologik targ'ibot olib borish;

amaliy ekologik loyihalarda ishtirok etish imkonini yaratadi.

Ekologik ta'limni 4K modeliga asoslab tashkil etishda quyidagi metodik yondashuvlar tavsiya etiladi:

Kritik fikrlashni rivojlantirish:

Ekologik muammolar (iqlim o'zgarishi, chiqindilar muammosi) bo'yicha tahliliy bahs-munozaralar.

Ekologik maqolalar tahlili va mustaqil fikr bildirish topshiriqlari.

Kommunikatsiya ko'nikmalarini shakllantirish:

Talabalar guruhi tomonidan ekologik mavzuda taqdimotlar.

Bloglar, ijtimoiy tarmoqlar orqali ekologik axborot tarqatish.

Kolaboratsiya orqali jamoaviy faoliyatni yo'lga qo'yish:

Ekologik aksiyalarni jamoaviy tashkil etish.

Ekologik loyiha yoki startaplarni birgalikda ishlab chiqish.

Kreativlikni oshirish:

Ekologik muammolar yechimiga innovatsion g'oyalar ishlab chiqish.

Ijodiy esse, video rolik, ekologik plakatlar tayyorlash.

Amaliy natijalar va takliflar

Tajriba-sinov ishlari talaba yoshlar ishtirokida o'tkazilib, 4K modeli asosida tashkil etilgan darslar ekologik bilim va ko'nikmalarni sezilarli darajada oshirganini ko'rsatdi. O'quvchilarda ekologik ongning shakllanishi bilan birga, jamoaviy ishlash va muammoni tanqidiy yondashuv bilan hal qilish ko'nikmalari rivojlandi.

4K modeli asosida talaba yoshlarda ekologik ko'nikmalarni shakllantirish, nafaqat ekologik bilimlarni o'zlashtirishni, balki ularni hayotga tadbiq etish salohiyatini ham oshiradi. Ushbu metodika ekologik madaniyatni rivojlantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Partnership for 21st Century Learning. Framework for 21st Century Learning.
2. Nazarova G.T. "Ekologik ta'lim va tarbiya asoslari". – T.: Fan, 2021.
3. Qodirov B., Karimov N. "Zamonaviy ta'lim texnologiyalari". – T.: Ilm Ziyo, 2020.
4. UNESCO. Education for Sustainable Development Goals. Learning Objectives. 2017.
5. Xodjayeva D.I. "Talabalarda ekologik ong va madaniyatni rivojlantirish metodikasi", ilmiy maqola, 2023.